

Riktlinje för idéburet offentligt partnerskap

☐ Plan	☒ Riktlinje	☐ Rutin	
Diarienummer: KS 2020/00150	Dokumentnamn: Riktlinje för idéburet offentligt partnerskap		
Framtagen av: ☒ Avdelningen för ekonomi och styrning ☐ Avdelningen för ledningsstöd ☐ HR-avdelningen ☒ Tillväxtavdelningen ☐ Kommunikationsavdelning ☐ Samhällsbyggnadskontoret	Beslutad av: Kommunfullmäktige 2021-03-31	Giltighet: ☒ Gäller från och med 2021-03-31 ☐ Gäller till och med: ☒ Gäller tillsvidare	Gäller förvaltningar: ☒ Ja ☐ Nej Gäller bolag: ☒ Ja ☐ Nej

1. Inledning

Idéburet offentligt partnerskap är en samverkansmodell mellan en eller flera idéburna aktörer och den offentliga sektorn. Det är ett samarbete som bygger på ömsesidigt förtroende där aktörerna söker lösningar på utmaningar tillsammans, där bidragsfinansiering inte är tillämplig och där det inte finns någon befintlig marknad.

För att driva en hållbar samhällsutveckling i Halmstads kommun och möta komplexa utmaningar behövs en bred samverkan mellan olika aktörer. Inom den idéburna sektorn finns aktörer som ofta står nära invånarna, som vanligtvis har en lokal förankring i en bygd eller ett bostadsområde och som har högt förtroende bland invånare. Individer som har behov av stöd kan ha erfarenhet av till exempel hemlöshet, missbruk, långvarig arbetslöshet och funktionsnedsättning. Det kan vara grupper som den idéburna sektorn har lättare att nå än vad kommunen har. Kommunfullmäktige har i Strategisk plan och i Plan för den inkluderade kommunen pekat ut vikten av samverkan med civilsamhället. Idéburet offentligt partnerskap är en möjlighet för att stärka samverkan mellan kommunen och den idéburna sektorn.

Idéburet offentligt partnerskap förkortas i dokumentet med IOP. Idéburen aktör förklaras i kapitel 4.2.

2. Syfte

Riktlinjens syfte är att tydliggöra för nämnder och styrelser hur de tillsammans med den idéburna sektorn kan ingå ett IOP och vilka ramar som finns för detta. Riktlinjen är en vägledning för hur kommunen kan utveckla samverkan med idéburna aktörer genom partnerskap. Syftet med IOP är att uppnå ett eller flera allmännyttiga mål som parterna söker lösningar på tillsammans.

3. Omfattning och avgränsning

Det finns olika sätt att stärka samverkan med den idéburna sektorn. Den här riktlinjen avgränsas till att bara omfatta samverkansmodellen IOP.

IOP är möjligt om en tjänst av allmänt intresse inte måste upphandlas eller strider mot kommunallagen eller annan lagstiftning.

4. Styrande principer

I varje enskilt fall så måste en bedömning göras om IOP kan tillämpas. En avstämning behöver göras mot kommunallagen, upphandlingslagstiftningen och statsstödsreglerna. Dessutom måste kriterierna för IOP vara uppfyllda¹.

IOP kännetecknas av att den offentliga aktören (Halmstads kommun) och den idéburna aktören tillsammans identifierar att det finns ett samverkansbehov och delar engagemang, ägarskap, styrning och finansiering². Ett IOP är inte ett kommersiellt avtal utan överenskommelsen formaliseras i skrift och handling och bygger på ett ömsesidigt förtroende där aktörerna söker lösningar på utmaningar tillsammans.

4.1 Kriterier för IOP

- En eller flera idéburna aktörer utan vinstsyfte och Halmstads kommun enskilt eller tillsammans med flera offentliga parter vill samarbeta kring en gemensam samhällsutmaning.
- Verksamheten ska ske på initiativ av den idéburna aktören.
- Samarbetet ska uppnå ett eller flera allmännyttiga mål som parterna söker lösningar på tillsammans.
- Verksamheten ska bidra till Halmstads kommuns vision och strategiska utvecklingsområden.
- Både den offentliga (Halmstads kommun) och den idéburna parten ska bidra med resurser (kompetens, tid, lokaler, kontanta medel eller annat).
- Verksamheten avses drivas under längre tid.
- Den specifika verksamheten är inte en del av det normerande föreningsbidraget³.
- Det ska inte finnas någon kommersiell marknad eller möjlighet att göra ett tjänsteköp (upphandling enligt lagen om offentlig upphandling).
- Verksamheten har inga ekonomiska drivkrafter.
- Partnerskapet strider inte mot kommunallagen, lagen om offentlig upphandling, statsstödsreglerna eller annan lagstiftning.

4.2 Vilka aktörer kan vara aktuella för IOP?

En idéburen aktör kan ha olika associationsformer där den ideella föreningen är den mest dominerande. Andra förekommande associationsformer är stiftelser, registrerade trossamfund, eller aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning.

¹ Se även Idéburen välfärd, betänkande av Utredningen om Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56 samt tillhörande vägledning.

² Med finansiering menas i detta sammanhang ideella resurser såsom exempelvis kompetens eller ekonomiska medel.

³ Normerande föreningsbidrag är bidrag som till exempel verksamhetsbidrag, aktivitetsbidrag och lokalbidrag som föreningar kan söka från Halmstads kommun. Det normerande föreningsbidraget regleras i Riktlinjer för bidrag till föreningar som fastslagits av kommunfullmäktige.

I vissa fall kan även en ekonomisk förening räknas som en idéburen aktör. Det måste då röra sig om ett nykooperativ där den allmännyttiga och sociala målsättningen är vägledande och där verksamheten är brukarstyrd. Här behövs ett avgörande från fall till fall.

För att vara aktuell för ett IOP tillsammans med Halmstads kommun är det viktigt att den idéburna aktören bedriver en seriös verksamhet, utan att skapa vinst för ägare eller medlemmar, samt har en demokratiskt uppbyggd organisation som bidrar till att uppnå allmännyttiga mål. Det viktiga enligt kommunallagen är att aktören är verksam i kommunen och dess verksamhet inte ankommer på annan myndighet och att aktörens verksamhet är till nytta för kommunmedlemmarna.

4.3 Förhållande till lagstiftning

Det är framförallt kommunallagen, lagen om offentlig upphandling och EU:s statsstödsregler som är viktiga att förhålla sig till för att avgöra om IOP kan vara möjligt. Se bilaga.

5. Ansvar

Initiativet att ta fram en IOP-överenskommelse kommer alltid från den idéburna aktören. Det är berörd nämnd/styrelse som beslutar om att ingå en överenskommelse. Därmed är det också berörd nämnd som ansvarar för att överenskommelsen genomförs och följs upp.

6. Referenser

EU:s Statsstödsregler

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/>

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/statsstod---en-oversikt/>

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/forordning-om-stod-av-mindre-betydelse/villkoren-for-sgei-de-minimis-stod/>

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/vad-ar-statsstod/> Idéburen välfärd, betänkande av Utredningen om Idéburen aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Högsta Förvaltningsdomstolens dom, Mål nr 3165-19.

Idéburen välfärd, betänkande av Utredningen om Idéburen aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Kommunallag (2017:725)

Lag (2016:1145) om offentlig upphandling

Stödmaterial till betänkande av Utredningen om Idéburen aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Utveckla idéburet offentligt partnerskap i kommuner, landsting och regioner, Rapport från utvecklingsarbetet 2017 Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

Bilaga: Översikt lagar

Idéburet offentligt partnerskap förkortas IOP. Lagen om offentlig upphandling förkortas LOU och kommunallagen förkortas KL.

Hur förhåller sig IOP till KL (2017:725)

I KL och i rättspraxis regleras vad en kommun får göra och inte göra, de så kallade kompetensbegränsande principerna. Det kan i vissa fall till exempel anses vara kompetensenligt att bedriva verksamhet inom idrotts- och fritidsområdet, folkbildningsområdet och kulturområdet samt att i vissa fall ge bidrag till den typen av verksamheter. Det är dock bara i undantagsfall tillåtet att ge stöd till enskilda näringsidkare eftersom det som regel inte är en kommunal angelägenhet att stödja det privata näringslivet.

För att ett IOP ska kunna tillämpas gäller det att verksamheten är kompetensenlig enligt KL. För att i övrigt uppfylla KL:s kriterier ska samarbetet vara mellan en eller flera idéburna aktörer utan vinstsyfte och en eller flera offentliga parter. Den avtalade verksamheten ska inte ha ekonomiska drivkrafter och det ska saknas en kommersiell marknad.

Hur förhåller sig IOP till LOU (2016:1145)?

När en kommun ska köpa varor och tjänster ska kommunen följa LOU. Kommunen som helhet är en upphandlande myndighet, alltså om varor och tjänster ska köpas för alla nämnder och styrelser. Men varje nämnd/styrelse är också en egen upphandlande myndighet. Alltså om en nämnd/styrelse behöver upphandla något som bara de behöver så ska LOU tillämpas.

LOU används vid köp av varor och tjänster. Det innebär att någon form av ersättning utgår som prestation. Om någon form av ersättning utgår från den offentliga aktören anses inte det vara ett IOP. I dessa fall ska LOU tillämpas.

Hur förhåller sig IOP till statsstödsreglerna?

Även EU:s statsstödsregler måste beaktas vid ingående av IOP. Nuvarande statsstödsregler (2021) innehåller gränser för medlemsstaternas möjligheter att med offentliga medel få stödja en viss verksamhet. Statsstöd får inte lämnas om det inte godkänts av kommissionen eller utformats enligt särskilda undantagsregler. Målet med reglerna är att medlemsstaterna, inklusive kommuner och landsting inte snedvrider konkurrensen på EU:s inre marknad. När en kommun stöttar en ekonomisk verksamhet med offentliga medel och det leder till att mottagaren får en fördel jämfört med andra aktörer på marknaden kan det utgöra ett otillåtet statsstöd.

Den verksamhet som IOP-överenskommelser reglerar bör tillgodose ett socialt behov. Statsstödsreglerna är omfattande och i många fall komplicerade att bedöma i förhållande till IOP. Dock blir statsstödsreglerna inte tillämpliga om verksamheten är av icke-ekonomisk art eller om ersättningen är av mindre betydelse; maximalt 500 000 euro under tre år. Statsstödsreglerna är inte heller tillämpliga om ersättningen inte snedvrider konkurrensen eller påverkar samhandeln.